

Микола Матюха

к.е.н., с.н.с

ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААН

м. Київ

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ПОБУДОВИ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ

Сучасний стан сільських територій характеризується значним дисбалансом, який зумовлений недосконалою організаційною структурою управління її економічним розвитком. Стабільний розвиток сільської території переважно залежить від організації регіональної специфіки та галузевої спеціалізації, інфраструктури, фінансової стабільності регіону. У цьому зв'язку визначальне місце в управлінні сільської території належить удосконалення наукових основ формування та діяльності місцевої громади, як органу місцевого самоврядування на основі системності. Засади системності є одним із науково-методологічних положень економічної організації розвитку сільських територій, які виходять із положень, що кожна з таких територій сама по собі є своєрідною системою і це змушує організовувати її розвиток на відповідних

принципах і підходах. У свою чергу лише системний підхід здатний надати становленню кожної окремо взятої сільської громади, всієї їх сукупності, і сільського розвитку загалом необхідну динаміку, тісний взаємозв'язок усіх її складових, орієнтацію на кінцевий результат.

Актуальність проблем становлення сільських громад відзначається в працях О.Г. Булавки, П.І. Гайдучього, М.Ф. Кропивка, Г.І. Купалової, П.А. Лайка, М.Й. Маліка, В.П. Рябоконя, П.Т. Саблука, В.К. Терещенка, В.В. Юрчишина та інших відомих вчених, в яких поглиблено теоретико-методологічні засади регіональної політики, зокрема, розкрито методи, механізми регіонального регулювання. Разом з тим, значна кількість питань щодо управління економічним розвитком сільських регіонів залишається невирешеною. Необхідною є розробка нових концептуальних підходів до питань системного регулювання, прогнозування, стимулювання розвитку громади, визначення нової ролі сільськогосподарського виробництва на розвиток сільської території. Одним із напрямів дослідження економічного розвитку сільських громад є системний підхід.

Системний підхід становлення, діяльності і розвитку сільської громади - це логічно обгрунтоване обгрунтування, що базується на наукових постулатах дослідження об'єктів як складних систем, що містять окремі елементи з численними внутрішніми і зовнішніми зв'язками.

Для повноцінної організації сільських громад системність має базуватися на основних фундаментальних принципах до які можна згрупувати на два рівня.

Перший рівень, який можна назвати як економіко-правовий рівень, системності визначає сільську громаду як об'єкт управління сільськими територіями - ієрархічність, структуризація та системність.

Ієрархічність означає, що сільська громада має збалансовану побудову, складається із колегіальних, виконавчих і контролюючих елементів, розташованих на основі підпорядкування елементів нижчого рівня елементам вищого рівня. Реалізація цього принципу закладена в основі створення, діяльності та ліквідації громадських організацій. Крім того, ієрархічні елементи мають дві підсистеми: керуючу і керовану, відповідно одна підпорядковується іншій, що створює ефективну систему управління.

Структуризація це виділення в складі економічних відносин громади елементів у таких розмірах і поєднанні, які б забезпечили максимальний ефект від їх діяльності. З іншого боку, структуризація дозволяє аналізувати елементи громади та їх взаємозв'язки в рамках конкретної організаційної структури. Як правило, процес функціонування громади обумовлений не стільки властивостями її окремих елементів, скільки властивостями самої структури.

Системність для сільською громади означає властивість мати всі ознаки організації, як цілісного об'єднання громадян для досягнення спільних інтересів сільських мешканців.

Другий рівень - економіко-організаційний, містить організаційний аспект

Формування стратегії науково-технічного, екологічного і соціально-економічного розвитку суспільства

і може бути представлений двома принципами - цілісність і множинність:

Цілісність - дозволяє розглядати сільську громаду як єдине ціле і в той же час як підсистему для вищих територіальних організаційних рівнів. Крім того, сільська громада виступає, як динамічний елемент розвитку і взаємодії різних елементів у певній системі, що відображає динамічну цілісність її складових і їх взаємозалежність при змінні одного складового змінюється інший. Даний принцип необхідно враховувати при економічному плануванні і прогнозуванні діяльності громади.

2. Множинність, з одного боку, визначає можливість використання безліч економіко-математичних моделей для опису окремих елементів і системи сільської громади в цілому. З іншого боку громада має розглядатися як об'єкт що проявляється у багатьох формах і видах (правовому, законотворчому, економічному, договірному та ін.).

Отже, системний підхід дослідження управління ефективністю розвитку сільських громад дозволить глибше вивчити об'єкт управління, отримати більш повне уявлення про нього, виявити причинно-наслідкові зв'язки між окремими частинами системи.

